

*Корнієнко Петро Сергійович,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри філософії
та соціально-гуманітарних дисциплін;
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

ПРАВОЗАХИСТА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК РІЗНОВИД ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Право виступати соціальним регулятором накладає відбиток і на будь-яку діяльність пов'язану із ним. Таким чином, особливими властивостями виділяється й юридична (правова) діяльність. Вона виступає елементом соціального врегулювання відносин між суб'єктами правового регулювання, створює мету та спрямованість їх дій, а відтак відіграє важливу роль в їх повсякденному житті. Юридична діяльність спрямована не тільки на правову сферу, а й об'єднує політичну, економічну, трудову, моральну діяльність.

Варто виділити ознаки юридичної діяльності:

– вона нерозривно пов'язана з державою та її специфічною регуляторною діяльністю, що забезпечується державними засобами політичного, економічного, соціального чи ідеологічного характеру, діючи через методи заохочення і примусу;

– має офіційне вираження, тобто передбачає прийняття відповідних актів, які нормативно встановлюють значущі правила поведінки суб'єктів правовідносин; таке встановлення відбувається у чітко передбаченій формі за відповідною процедурою;

– має конструктивний характер, який можна пояснити як те, що суб'єкти за використання законних та доступних засобів та/або способів наділяються повноваженнями щодо організації та регулювання, моделювання та відтворення обставин із реального життя, з метою реального застосування норм права;

– це нормативно закріплена діяльність, результатом якої є настання певних юридичних наслідків;

– поєднує внутрішні та зовнішні фактори регулювання: суб'єктивні аспекти правого регулювання із об'єктивними правовими явищами, відносинами і процесами.

В науковій літературі юридичну діяльність поділяють на такі види:

– правотворча діяльність (вона передбачає роботу уповноважених органів публічної влади з видання нормативно-правових актів, тобто створення, зміни або скасування правових норм);

– правозастосовна діяльність уповноважених суб'єктів права (полягає у наступному виконанні законів та підзаконних правових актів шляхом створення актів застосування права).

Натомість правозастосовну діяльність додатково поділяють на декілька підвидів:

– оперативно-виконавча діяльність, яка передбачає регуляторний вплив з метою повсякденного вирішення різнобічних питань суспільства;

– правоохоронна діяльність – владна оперативна робота органів державної влади, яка здійснюється з метою охорони норм права від порушень, захисту прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина та забезпечення виконання ним обов'язків, покладених на нього відповідними актами.

Вважаємо, що неодмінною та важливою частиною правозастосовної діяльності є і правозахисна діяльність, яка виступає самостійним різновидом юридичної діяльності з декількох причин. Перша з них пов'язана із вітчизняним законодавством, яке виокремлює два види правозастосовної діяльності. Такий розподіл не є визначальним та остаточним, а відображає специфіку спрямування діяльності суб'єктів права. Одна з них – це захист прав і свобод людини і громадянина, що передбачає їх визнання та забезпечення, створення гарантій для захисту. Іншою є охоронна діяльність. Так, у ст. 3 Конституції України закріплено, що держава має зобов'язання щодо визнання, дотримання та захисту прав і свобод людини і громадянина.

Другою причиною для визнання правозахисної діяльності як самостійної є закріплення в нормативно-правових актах положень, які передбачають функціонування органів, діяльність яких спрямована саме на захист прав і свобод людини і громадянина. Типовим прикладом такого органу є омбудсман. Тому правозахисна діяльність може вважатись окремою юридичною діяльністю у зв'язку з існуванням органів із специфічними та притаманним саме їм правозахисними завданнями, які становлять основну мету їх створення та діяльності.

В сучасних умовах розвитку конституційної науки, значного поширення набув системний підхід до питань захисту. Так, захист прав і свобод людини і громадянина державою в широкому значенні трактується як законодавча і правозастосовна практика в сфері прав людини, яка відображає специфічні історико-культурні традиції та рівень соціально-економічного розвитку країни. У вузькому значенні це сукупність контрольних механізмів, представлених певними організаційними структурами (судом, правоохоронними органами, різними установами, пов'язаними із захистом прав), спеціалізованими правозахисними інститутами (омбудсмани) і процедурами, що визначають методи, порядок розгляду, перевірки, підготовки пропозицій та прийняття рішень за скаргами, заявами осіб та іншою інформацією про порушення прав людини, які базуються на конституційних і галузевих нормах внутрішнього права держави.

Список використаних джерел

1. Мельник М. І. Суд та інші правоохоронні органи / М. І. Мельник, М. І. Хавронюк // Правоохоронна діяльність: закони і коментарі : навч. носіб. – [2-ге вид, випр. і доп.]. – К. : Атіка, 2010. – С. 105.